

Nr 351.

Av herr **Olsson** i Rösta m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 353, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 353 med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 nov. 1920 om val till riksdagen framhåller departementschefen, att vissa betänkligheter anmäla sig mot den föreslagna reformen, beroende därpå, att vissa delar av förslaget erbjuda så vittgående nyheter, att dels dessa nyheter kräva ett grundligare överbäggande än som i betraktande av den långt framskridna tiden blir möjligt, dels under alla förhållanden deras omedelbara genomförande kan tänkas vålla svårigheter vid tillämpningen. Emellertid föreslår Kungl. Maj:t riksdagen att för omedelbar tillämpning antaga förslag om dels valkretsarnas förstorande och dels nytt sammanräkningsförfarande.

De sakkunniga framhålla i fråga om valkretsarnas storlek, att med hänsyn till de olikartade geografiska förhållandena i skilda delar av landet måste vissa avvikelser från den antagna grundregeln vidtagas. Dessa avvikelser hava emellertid enligt deras förslag tillämpats med avseende å län med jämförelsevis mindre yttinnehåll, men däremot ej i frågasatts med avseende å de till arealen stora norrländska länen.

1903 års kommittéförlag upptogs av Kungl. Maj:t vid 1904 och 1905 års riksdagar samt upprepades vid 1906 års riksdag i ett flertal motioner. Mot förslagen anfördes såsom huvudargument, att valmännen i stora valkretsar ej kunde komma i den personliga beröring, vare sig med varandra eller med kandidaterna, som vore önskvärd, och att valen allt för mycket komme att läggas i händerna på valledningen. Även om i kretsar

med ej så stor omfattning möjligheten för flera olika politiska skiftningar att var för sig göra sig gällande bleve mindre, ansågs detta dock utgöra en ringare olägenhet, särskilt vid jämförelse med majoritetsvalen, där endast ett parti vore tillförsäkrat inflytande. 1906 års konstitutionsutskott fann att de framförda anmärkningarna icke saknade fog, varför utskottet ansåg sig böra förorda en valkretsindelning med mindre omfångsrika valkretsar än som ifrågasatts i de förutnämnda propositionerna. Även i 1907 års rösträttsproposition vunno dessa anmärkningar beaktande. 1912 års riksdag fann sig även böra i enlighet med konstitutionsutskottets hemställan avslå ett motionsvis väckt förslag om utredning angående införande av större valkretsar.

Även om det låter tänka sig att åsikterna sedan dess till någon del ändrats, isynnerhet vad mellersta och södra delarna av landet beträffar, så torde de dock kvarstå vad Norrland beträffar. Kommitterade framhålla också i sitt betänkande: »Beträffande de norrländska länen kunna otvivelaktigt betänkligheter resa sig». Dessa betänkligheter sakna ej heller sitt berättigande, vilket till fullo framgår, om man vill göra sig besvär att jämföra de stora arealerna i Norrland med övriga delar av riket. De fyra norrländska länen, Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland, ha sålunda en areal av 241,542 kvkm. med föreslagna 29 riksdagsmän, mot de övriga 20 länen, som skulle indelas i 24 valkretsar, med en areal av 197,635 kvkm. samt med 201 riksdagsmän. Således i södra och mellersta Sverige en riksdagsman på varje areal av 983 kvkm., men däremot i Norrland en på var 8,328 kvkm. Nu vilja vi härmed ej göra gällande, att riksdagsmännen skola väljas efter arealen, men vi hava med de anförda siffrorna endast velat peka på de oerhörda avstånden i Norrland och av vilket torde framgå, att de nuvarande valkretsarna äro tillräckligt stora sådana de nu äro, vadan vår mening är att, om riksdagen finner sig böra antaga den kungl. propositionen i övrigt, undantag i varje fall bör göras för Norrland. Det är ju heller ingenting ovanligt att riksdagen beslutar undantagslagar för Norrland med hänsyn till de särskilda förhållanden som där råda.

Om riksdagen skulle finna att den kungl. propositionen i övrigt bör bifallas, så taga vi oss friheten med stöd av vad ovan anförts föreslå,

att för de fyra norrländska länen Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland nuvarande antal valkretsar och bestämmelsen angående antal riks-

dagsmän måtte bibehållas samt att konstitutionsutskottet måtte göra de ändringar i lagtexten som här för bliva erforderliga.

Stockholm den 3 maj 1921.

<i>P. Persson,</i> Trången.	<i>Ant. Wikström.</i>	<i>N. O. Olsson,</i> Rösta.
<i>F. E. Holmner.</i>	<i>Erik Godin.</i>	<i>J. Rehn.</i>
<i>P. J. Edberg.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>	<i>Carl Sehlin.</i>
<i>P. Bergström,</i> Bäckland.	<i>H. Andersson,</i> Boda.	<i>Linus Lundström.</i>
